

Verejné priestory, samosprávy a verejnosť





ekoPolis
nadácia

O čom budeme hovoriť ...

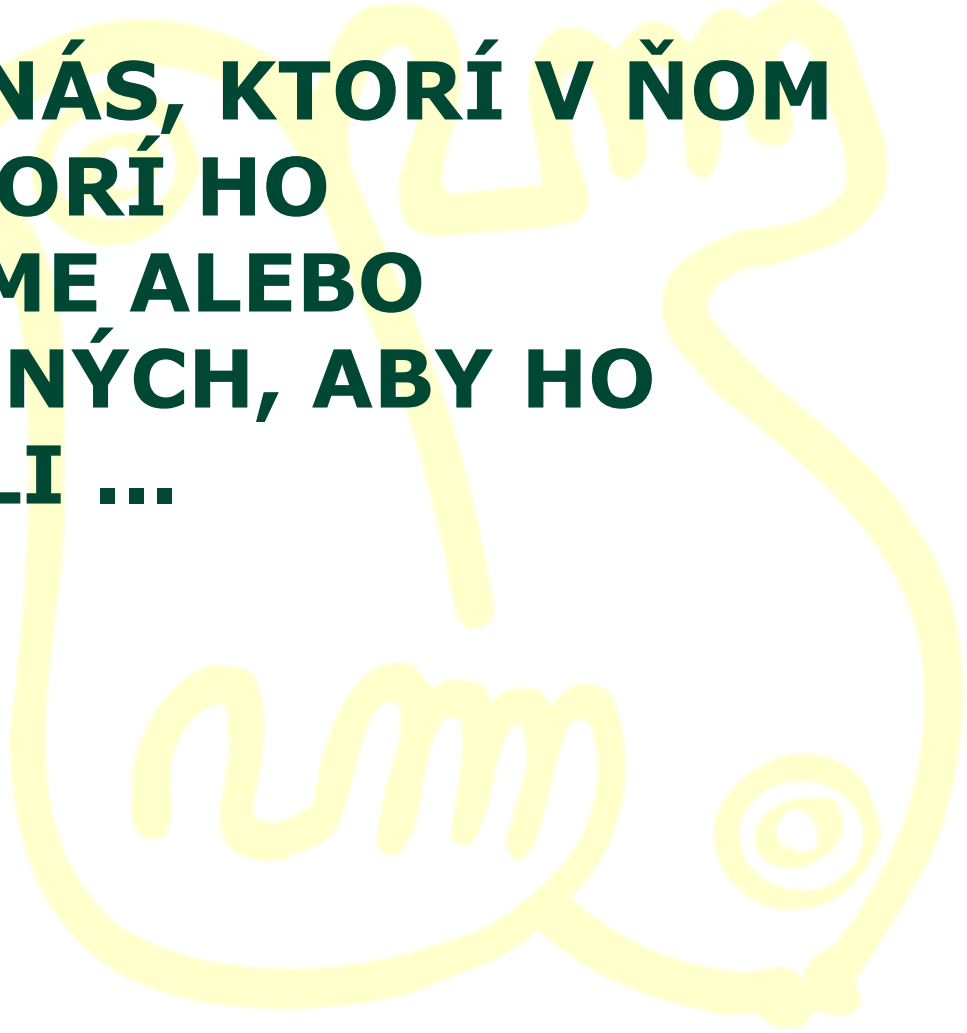
- prečo téma „verejné priestory“
- čo to vôbec verejný priestor je a prečo je pre kvalitu života dôležitý
- kto má rozhodovať o verejnom priestore v meste/obci
- štandardné nástroje
- ďalšie nástroje na zapájanie verejnosti do rozhodovania

Prečo dnes hovoríme práve o verejných priestoroch?

- obyvatelia majú tendenciu najprv **riešiť „svoje“ veci** – priestranstvá okolo ich domov, ulice, námestia atď. sú často prvou vecou, ktorej problémy si dokážu uvedomiť
- verejný priestor – aj pre bežného človeka (dokonca aj pre deti či seniorov) je dostatočne konkrétny a známy, vedia **ako funguje** v konkrétnom čase a vedia si predstaviť, ako by **mohol fungovať lepšie**
- mnohí aktívni občania sa stali „aktívnymi“ práve pri vylepšovaní svojho okolia
- pri zlepšovaní verejného priestoru ľudia prirodzene zisťujú, ako fungujú a ako by mali fungovať **procesy rozhodovania** na miestnej úrovni
- financovanie úprav verejných priestorov väčšinou ľudia dokážu pochopiť a uvedomiť si pri tom netransparentnosť, korupciu ...

Verejný priestor je ...

**OBRAZOM NÁS, KTORÍ V ŇOM
ŽIJEME, KTORÍ HO
PRETVÁRAME ALEBO
NECHÁME INÝCH, ABY HO
PRETVÁRALI ...**





ekoPolis
nadácia

Fyzická dimenzia

usporiadanie jednotlivých plôch a prvkov, vytvorenie fyzického miesta umožňujúceho pohyb/kontakty/ alebo naopak im brániace



foto: Zora Paulíniová





ekoPolis
nadácia

Sociálna dimenzia

verejný priestor umožňuje a stimuluje interakciu a komunikáciu; javisko života, mozaika sociálnych akcií, väzieb a vzťahov





ekoPolis
nadácia

Environmentálna dimenzia



Miesta

- umožňujúce život aj iným organizmom ako človek a zvyšujúce biodiverzitu,
- umožňujúce lepší manažment vody (vsakovanie ...)
- zlepšujúce miestnu klímu ...
- zelené, farebné
- zdravé ...

Ekonomická dimenzia

- priestor na podporu miestnej ekonomiky (trhy, kaviarne a iné prevádzky vonku)
- priestor na reguláciu správania sa a informovanie užívateľov o pravidlách
- zohľadnenie kapacít na starostlivosť o verejné priestranstvá (udržateľnosť)

POZOR

na privatizáciu verejných priestorov

na vytesňovanie tých, ktorí „nekonzumuujú“



ekoPolis
nadácia

Politická dimenzia

Miesto pre vyjadrovanie názoru
rôznym prijateľným
(demokratickým) spôsobom, jeho
zdieľanie, konfrontáciu aj zmeny





Prečo vôbec rozmýšľať o zapájaní laikov do tvorby verejných priestorov?

Zvyčajne sú do plánovania verejného priestoru a rozhodovania zapojení:

- investor (súkromný, samospráva, iné)
- architekt/projektant
- úradníci – napr. stavebný úrad, odbor rozvoja, výstavby ...

Čo je výsledkom?

Často síce profesionálne zrekonštruovaný verejný priestor:

- na ktorý si ale ľudia nezvyknú, ktorý neodráža ich potreby, spôsob života, komunikácie
- ktorý veľa stál, ale ktorý neplní svoju funkciu (stretávanie sa, odpočinku, spoločenskej komunikácie ...)
- ktorý ostáva nevyužitý resp. ľudia využívajú inak (zámerné alebo náhodné ničenie), chátranie, kriminalita ...



Prečo vôbec rozmýšľať o zapájaní laikov do tvorby verejných priestorov?



Ak rozhodujú o využití územia iba authority:

- znižuje sa ochota ľudí pomáhať a svojpomocne sa starať o verejné priestory („Za to je niekto platený!“, „Príďte, dajte, urobte!“)
- zhoršuje sa vzťah verejnosti k verejným priestorom – vandalizmus a iné negatívne sociálne javy, čím sa znižuje atraktivita verejných priestorov a sú nutné dodatočné zdroje na ich opravu/obnovu
- zhoršujú sa vzťahy verejnosti k verejným činiteľom – v dôsledku toho v krátkodobom aspekte vznikajú konflikty (petície, súdy, priame akcie) a v dlhodobom aspekte apatia a nezáujem

Prečo vôbec rozmýšľať o zapájaní laikov do tvorby verejných priestorov?

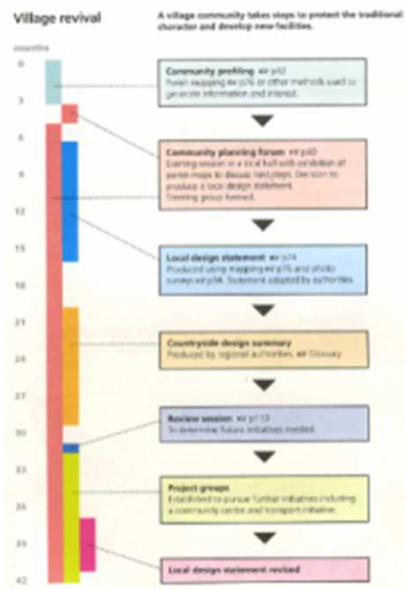
Výhody

- aktívnejší a zodpovednejší občania
- lepšie pochopenie procesu rozhodovania a časovým rámcom/procesu rozvoja mesta
- kolektívna múdrosť a poznanie
- lepšie rozhodovanie autorít – viac podnetov a návrhov na efektívne riešenie problémov, rozhodnutia samosprávy vychádzajú z potrieb občanov
- nárast dobrovoľníctva – počtu ľudí, ktorí dávajú svoju prácu a čas v prospech komunity
- rozvoj vodcovských schopností u väčšieho počtu ľudí a rozvoj sebavedomia z úspešných akcií



Limity účasti verejnosti

- **nevhodná v krízových situáciách** – potreba konať rýchlo, krízové riadenie
- **potreba aktívnej verejnosti** (nedá sa vnútiť)
- nie často pri maličkostiach
- **potreba kvalitných ľudských zdrojov** (niekedy zvonku komunity)
- **časová náročnosť**
 - jednotlivé nástroje by mali byť vedome zoradené a použité v konkrétnom čase
 - dôležité je najskôr vôbec verejnosť informovať a dovzdelávať o tom, na čo je územný plán atď.
 - až potom sa dá pracovať s verejnosťou a získavať od nej kvalifikované pripomienky, návrhy, predstavy o budúcnosti mesta/časti mesta/verejného priestoru



Nástroje pre prácu s verejnosťou - štandardné nástroje



- zverejnenie dokumentov, ktoré vyžaduje zákon na úradnej tabuli a weboch (ÚPN, VZN a pod.)
- verejné prerokovanie (formou stretnutia, na ktorom sú poskytnuté informácie o obsahu dokumentácie)
- kancelárie prvého kontaktu
- tlmočenie predstáv cez odborné komisie pri MsZ príp. cez výbory mestských častí a poslancov
- vystúpenie na komisiách, zastupiteľstve
- webové stránky a aplikácie

Problémy pri použití štandardných nástrojov

- časté sú ponosy na nezrozumiteľnosť podkladov (texty, mapy),
- ľudia sa dozvedajú o pripomienkovaní neskoro alebo vôbec
- verejnosť málokedy rozumie, čo sa stane s jej pripomienkami, pripomienky majú často „iba“ charakter vyjadrenia nesúhlasu s nejakou činnosťou, bez pomenovania alternatív
- spracovateľ/obstarávateľ má potom jednostranné alebo žiadne informácie o tom, aké sú potreby miestnej komunity



ekoPolis
nadácia



Čo iné sa dá použiť na komunikáciu s verejnou PRINCÍPY

- prijať myšlienku, že laickí obyvatelia mesta sú tiež „expertmi“, pretože každodenne používajú verejné priestranstvá a znášajú dôsledky rozhodnutí autorít aj v čase, ak authority už pôsobia inde
- umožniť reálne spolurozhodovanie (teda nielen informovať o už prijatom rozhodnutí)
- zapojiť všetky skupiny verejnosti, používať rôzne nástroje pre rôzne skupiny verejnosti
- využiť miesta, kam chodia ľudia tak či tak
- vizualizovať (modely, montáže obrázkov, 3D plány)
- oceniť tých, ktorí sa zúčastnia aj ktorí organizujú



ekoPolis
nadácia

Dotazníky a ankety pre rôzne skupiny verejnosti



Nie ako úvodná aktivita pre verejnosť – neinformovaná verejnosť sa nezapojí, ak na anketu „nečaká“, nevie čo bude nasledovať a čo sa stane s výsledkami

Anketa: jasná, presne formulovaná, s možnosťou aj pre voľne formulované podnety a názory

Veľmi odporúčané: dokresľovanie do leteckej snímky, dokresľovanie do fotografie

Distribúcia a spätný zber: kľúčoví hráči v komunite (dôchodcovia, učitelia v škole cez deti, knižnice, SVB ...)

Veľká účinnosť: priame oslovenie na ulici anketármi. Menšia účinnosť: zberné nádoby, spätné zasielanie poštou





ekoPolis
nadácia



Výstavy a rôzne kultúrne akcie

Výborné na vzbudenie záujmu, prvé informovanie o téme, že „sa niečo ide diať“

- výstavy fotografií o premenách mesta/parku (ulíc, námestí) v čase
- výstavy starších (realizovaných aj nerealizovaných) plánov
- výstavy kresieb detí o ich ideálnom mieste

+ urobiť ako súčasť výstavy priestor na odkazy a predstavy „ako ďalej“ s týmito miestami



ekoPolis
nadácia



Mapovanie verejných priestorov

Dobrovoľníci (mamičky, deti, dôchodcovia) zaznamenávajú **problémové miesta**, napr.:

- konfliktné miesta peší/cyklisti/motoristi
- nebezpečné verejné priestranstvá pre deti (okolie škôl)

VÝSTUP: databáza konkrétnych problémových miest

Alternatívou je časové „snímkovanie“ pohybu ľudí po verejných priestoroch, príp. kombinované so štruktúrovanými rozhovormi.



ekoPolis
nadácia



Občianska mapa

Na frekventované, verejne prístupné miesta (MsÚ, ulica, námestie, škola a pod.) sa umiestnia mapy alebo veľké papiere, do ktorých občania za asistencie dobrovoľníkov zakresľujú alebo zapisujú:

- hodnotné miesta, ktoré majú byť zachované do budúcnosti (*„Ak by ste mali iba hodinu času, kam by ste určite odvedli svojho kamaráta, ktorí Vás prišiel navštíviť?“*)
- miesta, ktoré tvoria identitu mesta/obce (*„Ak sa povie Bratislava, ktoré miesto si predstavíte ako prvé?“*)
- problémové – nebezpečné miesta (*„Kam by ste nikdy neodvedli svoju návštevu?“*)



ekoPolis
nadácia

Vizualizácie, modely ...

- ! zmena vnímania u mladých ľudí
- ! ľahšie predstaviteľné u väčšiny ľudí

- 3D modely (aj elektronické)
- vizualizácie (dokresľovanie obrázkov, fotografií)
- elektronické mapy (prekryv existujúcich a zamýšľaných funkcií, plôch, stavieb ...)



Stánky a panely na uliciach



Plánovacie stretnutia a obhliadky v teréne

- 1 – 2 dňové verejné stretnutia s jasnou štruktúrou:
- otvorené pre verejnosť aj odborníkov
- obhliadka: mapuje sa na priestore - Čo je zlé/nebezpečné? Čo je dobré, hodnotné? Čo chýba?
- podmienka: dobrá informovanosť miestnych obyvateľov (plagáty, pozvánky)





ekoPolis
nadácia



Konzultácie s kľúčovými hráčmi

- Práca s formálnymi aj neformálnymi skupinami ľudí: napr. profesné združenia, rodičovské združenia, športové kluby, kluby dôchodcov, záhradkári, cirkev, občianske združenia a iniciatívy ...
- Vhodné pri nedostatku času, nedostatku kapacít na informovanie širokej verejnosti, potreby overiť riešenia preddiskutované v minulosti.
- Podmienka: iniciatívna samospráva ochotná reálne akceptovať pripomienky a podnety obyvateľov.



ekoPolis
nadácia

Open house a architektonické centrá





ekoPolis
nadácia



.... a mnohé ďalšie

- občianske rady, rada starších, detský parlament
- obmudsman
- konferencie o budúcnosti
- prepracovanie vízie – skok do budúcnosti
- riadená vizualizácia – pomocou prepracovaného scenára sa ide na imaginárny výlet do budúcnosti, aby sa zistili hlbšie sny a túžby, o ktorých ľudia často ani nehovoria
- okrúhle stoly
- spoločenský audit – pravidelný proces



Nadácia Ekopolis
Komenského 21
974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048/ 414 52 59

www.ekopolis.sk
www.priestory.sk

